

Bemiddeling als methode om de nieuwe taal van empathie en emoties aan te leren

Bij LeA Uitgevers is in september 2024 het boek 'Bemiddeling: een nieuwe taal voor een gepolariseerde wereld' van prof. dr. Alain-Laurent Verbeke verschenen. LeA Uitgevers interviewde de auteur naar aanleiding van deze publicatie.

Onze samenleving raakt steeds verder gepolariseerd. Het is alsof we leven in een loopgravenoorlog waarin alle partijen zich verschansen achter hun eigen veilige en heilige positie en het onbegrijpelijk is hoe fout en idioot de andere kant de zaken durft bekijken of voorstellen. Door de sociale media vergeten we om met elkaar in levenden lijve in gesprek te gaan, om elkaar in de ogen te kijken. Door AI worden informatiestromen gestuurd, bias en tunnelvisie bevestigd. Polarisatie en demonisering van de andere kant worden zo in de hand gewerkt.

Empathie kan hierop een antwoord bieden. Door de anderen te tonen dat je hun visie, perspectief, angsten, bekommernissen, gevoelens en wensen kan begrijpen, zonder sympathie of instemming. Wie vast zit in het moeras van demonisering en polarisering zal daar moeilijk op eigen kracht uit geraken. Daarom is er een methode nodig om ons de nieuwe taal van empathie en emoties aan te leren. Dat is bemiddeling.

Bemiddeling: een nieuwe taal voor een
gepolariseerde wereld, september 2024,
ISBN 978-94-646-6222-1
een uitgave van LeA Uitgevers: www.lea-uitgevers.be/shop

U spreekt van bemiddeling als een 'nieuwe taal'. Kunt u deze omschrijving nader toelichten?

Op vandaag is er meer dan ooit behoefte aan een open dialoog waarin we met empathie en begrip, actief naar elkaar **luisteren**. Empathie kan een nieuwe taal worden of, wat mij betreft, beter omschreven als EEE of het **Esperanto van Emoties en Empathie**.

Het is een taal waarbij men elkaar niet enkel in de ogen, maar opnieuw in het hart kijkt en elkaar probeert te begrijpen, zonder oordelen of veroordelen.

Prof. dr. Alain-Laurent Verbeke

Daarom is het verkeerd empathie te begrijpen als sympathie, of akkoord gaan met de ander, hun visie steunen. Empathie is de capaciteit om aan de ander te tonen dat je hun visie, perspectief, angsten, bekommernissen, gevoelens, wensen kan **begrijpen, zonder sympathie of instemming**. Het betekent dat je de anderen laat zien dat je echt wil luisteren, en echt wil begrijpen hoe zij gekomen zijn waar ze nu staan. De realiteit is zo dat velen in onze samenleving zo diep weggezakt zijn in het eigen gelijk dat ze zonder externe hulp niet meer uit wat ik het '**moeras van demonisering en polarisering**' noem geraken en dus onmogelijk enige empathie voor de medemens van de andere kant kunnen opbrengen. Daarom is er een **methode nodig** om ons de nieuwe taal van EEE aan te leren en die methode is de **bemiddeling**. Bemiddeling is de hulp van een **neutrale derde** om beter te luisteren en te communiceren, om het ook eens van de andere kant te bekijken en empathie te ontwikkelen voor een andere visie. En het is niet eens nodig dat die methode wordt toegepast door een professional: bemiddeling is immers in essentie een **natuurlijk proces** dat op een spontane manier is ontstaan in een natuurlijke samenleving en dat we in onze postmoderne gepolariseerde wereld jammer genoeg kwijt zijn geraakt. Maar we kunnen die taal **opnieuw aanleren**.

U ziet uw boek als een hulpmiddel om deze 'nieuwe taal' te leren kennen. Wat kan de lezer verwachten en hoe heeft u de structuur van het boek concreet opgebouwd?

Mijn hoofdbedoeling is om met dit boek de nieuwe taal van bemiddeling nog bekender te maken, en in verschillende **nuances en perspectieven en contexten te bespreken**. Maar het opzet van het boek blijft bescheiden: het is niet meer dan een samenbundeling van verschillende reflecties en geschriften die ik daarover in de laatste vijftien jaar heb gepubliceerd. Ik heb deze geclusterd rond zeven thema's. Bij de aanvang van elk artikel vindt de lezer de referentie van de oorspronkelijke publicatie. Op het einde van elk deel en in de bibliografie achteraan staan de publicaties die wegens plaatsgebrek geen plaatsje in dit boek kregen.

Kunt u die zeven thema's uit uw boek nader toelichten?

Het **eerste deel** met de titel 'Over bemiddeling als een nieuwe taal' schetst het **algemene kader** van de bemiddeling. Dit deel begint met een artikel over **onderhandelen**, wat bij nader inzien vrij logisch is, want bemiddeling is eigenlijk niet meer dan het faciliteren door een **neutrale derde**, de bemiddelaar, van onderhandelingen die de partijen niet meer zelf kunnen voeren en daarover precies gaat het tweede stuk. In een derde bijdrage komen drie **Amerikaanse goeroes** aan bod met hun eigen perspectief over onderhandelen en bemiddelen, waarna ik in de vierde bijdrage het **kernbegrip van de vertrouwelijkheid** van een bemiddeling bekijk. Daarna ga ik dieper in op de **menselijke kant** van de bemiddelaar zelf. De nood aan verdere sofisticering van de aanpak van een conflict, en ook van het bemiddelingsproces, op een flexibele en dus pluralistische manier, en de nood aan kritische zelfreflectie komen aan bod in het stuk over procespluralisme en comediation.

Uiteraard kan de rol van de **magistratuur** bij bemiddeling niet ontbreken: terecht heeft de rechter aandacht voor de mogelijkheid om het conflict vrijwillig op te lossen eerder dan via een vonnis of arrest. Omdat bemiddeling toch vaak tot goede resultaten en tevredenheid leidt bij partijen in een conflict, rijst soms de vraag of we bemiddeling niet moeten verplichten, althans de poging tot bemiddeling, alvorens men de rechter kan vatten.

Deel 2 heb ik de titel 'Een nieuwe taal voor families en bedrijfsfamilies' gegeven. Dit deel vangt aan met het inzicht dat we in een **familie** niet moeten wachten tot er een geschil is om de nieuwe taal toe te passen: **bemiddelen vóór het geschil**. Ik benadruk het belang van een proces van open communicatie eerder dan gewoon formeel een familiecharter te ondertekenen: een echt doorwrocht **familiekompas**. In een derde stuk bekijk ik hoe we dit concreet kunnen toepassen bij **generatieconflicten in vermogende families** en het laatste stuk is een samenvatting van ons Engelse boek hierover, Grammar of the Wealthy Family.

Deel 3 'Een nieuwe taal voor het **erfrecht** en voor **notarissen**' is een logisch vervolg op deel 2, want aansluitend op de familiale context blijkt ook het erfrecht en het openvallen van de nalatenschap een **belangrijk domein** waar de nieuwe taal en de kracht van empathie helend kan werken. Vooreerst bekijk ik aan de hand van een concrete **casus** hoe dat precies kan uitpakken, waarna ik vervolgens uitgebreid inga op een van de grote realisaties van het hervormde Belgische erfrecht van 2018, de globale erfovereenkomst. Daarin is het revolutionaire vernieuwende concept van een subjectief evenwicht tussen familieleden ingevoerd. Dat kan enkel veilig worden bewaakt aan de hand van een gebalanceerde en goed gefaciliteerde family dynamics, waarbij alle leden van de familie aan bod komen, en procedureel veilig hun eigen keuzes kunnen maken. Daarbij speelt de notaris een essentiële rol als procesbewaker.

Het **vierde deel** 'Een nieuwe taal voor koppels bij echtscheiding en hun advocaten' is ook een dimensie van de familiale context: de vaak vijandige toestanden tussen ex-echtgenoten of partners bij **echtscheiding en relatiebreuk**. Daarbij spelen hun **advocaten** niet altijd een zeer constructieve rol en daarom bepleit ik dat we hen leren **probleemoplossend** te onderhandelen. Ik ga ook in op de machtsonevenwichten bij echtscheiding en hoe bemiddelaars daarmee rekening kunnen houden.

'Een nieuwe taal voor het privaatrecht, bouwen en vennootschappen' is de titel van **deel 5**, dus hier het **ruimere privaatrecht**. Vooreerst toon ik aan hoe **onderhandelingstheorie** kan helpen om de ontwikkeling van het **Europese privaatrecht** op een meer transparante manier, in dialoog te voeren, opdat we de rijkdom van de Europese diversiteit niet zouden opofferen aan de eenheidsworst van het marktdenken.

In een tweede stuk bespreek ik aan de hand van een hele resem **concrete cases** hoe experts in de **Verzoeningscommissie in bouwzaken** een rol opnemen als evaluerende bemiddelaars en op die manier vele conflicten op een amicale manier tot een goed einde brengen. In de derde bijdrage komt opnieuw het contractenrecht aan bod: hier bespreek ik allerlei variaties van governance-clausules die men in contracten kan opnemen om te zorgen dat conflicten en misverstanden tussen de contractpartijen op een constructieve manier worden aangepakt.

De laatste bijdrage in dit thema onderzoekt hoe voor een **bedrijf of onderneming** eenzelfde rol kan worden vervuld door een bemiddelingsbeding in een vennootschapsakte.

Deel 6 'Een nieuwe taal voor gerechtsdeurwaarders en schuldeisers' ligt me nauw aan het hart. Hoe kunnen we schulden op een **efficiënte en toch ethische manier invorderen**? Hoe kunnen we de **schuldeisers** geven waarop zij recht hebben en de **schuldenaar** altijd weer op een menselijke manier blijven behandelen? Ik zie daarbij, al meer dan twintig jaar, een cruciale rol voor de gerechtsdeurwaarder als betrouwbare openbare ambtenaar en dienaar van het gerecht. Ik bepleit een **paradigmashift**: van de individuele schuldvordering naar de mens achter al die schulden. Tijdens de zomer van 2022 heb ik hard gewerkt aan een voorontwerp van wet houdende een gerechtelijke invordering van schulden van de consument, waarbij ik het belang heb benadrukt van de communicatieve en bemiddelingsvaardigheden van een gerechtsdeurwaarder die de paradigmashift naar de mens van de debiteur mede moet kunnen waarmaken. Intussen verschenen, mede gebaseerd op mijn voorontwerp van wet, een aantal **nieuwe wetten** die deze problematiek in belangrijke mate **moderniseren**. De gerechtsdeurwaarders krijgen de cruciale en essentiële rol die zij verdienen en waar ik al meer dan twintig jaar voor pleit. Zij worden **gerechtsdeurwaarder-facilitator** en zullen in die rol fungeren als draaischijf om een meer humane en efficiënte invordering tot stand te brengen en zo de schuldenlawine onder controle te krijgen.

In het **zevende en laatste deel** 'Een nieuwe taal voor de **politiek**' onderzoek ik eerst grondig vanuit het perspectief van de **negotiatietheorie**, en samen met de onbevooroordeelde Amerikaanse professor Mnookin, mede op basis van talrijke interviews met leiders uit de politieke, economische en socioculturele wereld, hoe het **Belgische conflict constructiever** zou kunnen worden benaderd. Ik heb daarbij de **metafoor** van de echtscheiding tussen twee partners, met Brussel als hun kind, gebruikt.

Alain-Laurent Verbeke

Bemiddeling: een nieuwe taal voor een gepolariseerde wereld

LeA
UITGEVERS

Bemiddeling: een nieuwe taal voor een
gepolariseerde wereld, september 2024,
ISBN 978-94-646-6222-1

een uitgave van LeA Uitgevers: www.lea-uitgevers.be/shop